

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

219

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"רֵאָה אֲנִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וְקִלְלָה"

לחיות חיים ללא דמיון

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

קשיים ועכובים להשיג בחירתו. אלא אם יש עכוב, אם מרגיש שאין לו חירות בעולמו וקשור הוא כבעבותות עגלה וכל דבר ישקול בעשייתו, רק מה יאמר זה? ומה ידבר זה? ואם יהיה נרצה בעיני העולם, אז אין העולם מפריעו, אלא הוא עצמו! הקרנים שלו, עושות להן יער! ולולא הקרנים, אין יער במציאות כלל. וכמו באלישע הנביא שאמרו חז"ל: 'נס בתוך נס, לא יער ולא דובים הווי' (סוטה מז.). כן בעיניו הוא רואה דמיון, בתוך דמיון.

כי באמת העולם אינו מפריע כלום לאדם ולא מונע אותו מהשיג חפצו כלום. וכל מה שרואה את כל העולם לישות ומציאות של מפריע, רק דמיון הוא ומדותיו גורמים לו שיראה כך. ולו הסכים בדעתו, הסכמה חזקה לעמוד על החלטתו, כי אז היה נוכח כי אין דובים ולא יער. והמציאות היא, כי כל הבורח מן הגדולה, הגדולה רודפת אחריו ומי שמפחד ומחזר על הגדולה ורודף אחריה, אז הגדולה בורחת ממנו וימצא בוז וקלון תחת תקותו להיות מכובד.

ונמצא אם האדם חפץ ללמוד מן טבע הצבי, עליו לדעת דבר זה, כי אין לפחד כלל מן היער אלא מפני קרניו בלבד, כי קרניו יפסידו אותו בכפלים, בזה שעושים להם העולם ליער ומסתבכים בהם. ואין לו עצה אחרת, כי אם לסלק הקרנים. ואם ירצה לבטל ולסלק את היער לא יועיל כלום, כי אם ישאר עם הקרנים, ימצא גם אחר הבטול יער שמפריע, אבל אם ישבור את מדותיו ויפקיר כל מקום שהמדות עושים להם שמה בית אחיזה, רק בדרך זה ימלט נפשו וירחיב לו הדרך וימצא כי

המציאות שלא נוכל לתעות בדרכי החיים ולדמות על הרע כי הוא טוב ועל המות כי הוא חיים, עד כי אם סר האדם צעד אחד מן התורה תייסרהו רעתו וקם הכלל להיפוך, כי 'בעד עבירה סוקלין באבן ובעד מצוה זורקין כיס עם זהב'.

אמרו חכמים, שעל האדם להתלמד מטבע הצבי, כמ"ש: "הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם... בְּצִבְאוֹת" (שה"ש ב). וטבע הצבי הוא, בעת שהציד רודף אחריו להשיגו בורח הוא אל היער להמלט על נפשו ולפי שידוע שענפי האילנות מפריעים אותו על דרכו, כי יסתבך בהם בקרניו המפוצלות, לכן מיד שנכנס אל היער שובר מקורם את קרניו באילן ואח"כ הוא מתחיל לרוץ ריצה חפשית בלי מפריע כלל. כן האדם יש לו עולם אשר יפריע לו על דרכו ומסתבך בו, כ"ש שצריך לראות את הנולד ולשבור מדותיו הרעות, כדי שלא ילכד ע"י האורב הפנימי.

אמנם אם נתבונן נראה, כי הבדל גדול יש בין היער של הצבי ובין היער של האדם. כי שם יער במציאות ואם לא ישבור את קרניו ודאי שיפריע לו היער על דרך מרוצתו. אבל אצל האדם אין יער במציאות כלל ואין היער גורם מה שהאדם מרגיש

א"ר אלעזר: "משאמר הקב"ה הדבר הזה בסיני, באותה שעה "מפי עליזן לא תצא הרעות והטוב" (איכה ג). אלא, מאליו הרעה באה על עושי הרעה והטובה באה על עושי הטובה". א"ר חגי: "ולא עוד שנתתי לכם שני דרכים, אלא, שנכנסתי לפניכם משורת הדין ואמרתי לכם: "ובְּחֶרֶת בְּחַיִּים" (דברים ל) (רב"ר פ ד).

וצריכים אנו להבין מה זה שאמר: "מפי עליזן"? ומה הוסיף ר' חגי? ומפני מה הוא 'לפנים משורת הדין'?

מרגלא בפומיה דאינשי: 'לא בעד עבירה סוקלין באבן ולא בעד מצוה זורקין כיס זהב'. רואים הם התורה ומצוותיה כדבר נפרד מן מציאות החיים. לא מצאו בתורה את המקור לכל הברכות שבחיים ובבטולה את המקור לכל הקללות. ואם ראו אדם רצוף ונדרה ביסורין, לא תלו היסורין בהשתלשלות טבעית משרש מעשיו הרעים. וכן אם ראו אדם מאושר ושלו בעולמו, לא היו מבינים ליחס למעשיו הטובים יחס טבעי. אלא, הביטו על מציאות הטובות והרעות כי "מפי עליזן" הוא, כי ע"פ הטבע לא בעד עבירה סוקלין באבן ולא בעד מצוה זורקין כיס זהב'.

אמנם אחר ההתבוננות נראה בחוש, מציאות הפוכה מן הקצה אל הקצה, כי התורה ומצוותיה איננה מס, או קנס על האדם. התורה איננה דבר נוסף על החיים, אשר נאמר כי יכול האדם לחיות בלעדי התורה, לא כן הדבר. התורה גילתה דרך החיים ודרך המות ובלעדה היה האדם ממש כעיוור באפילה, סכנתו היתה עצומה מאד. ומחסי ה' היה כי הורתה לנו

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

רק התורה היא דרך החיים, שרק על ידה יכול האדם להיות בעולמו.

ונמצא מזה, כי התורה איננה חוב של מס על האדם. אלא המציאות הוא, שהאדם אשר סר ממנה, הטבע יתן עונשו לו והוא לבד הגורם לזה במעשיו הרעים. ומאמת הפתגם להיפוך כי 'בעד עבירה סוקלין באבן', כי מה לי אם זורקין באבן על המח החצוני אשר יעשה לו רק חבורה ופצע, או שהעבירה עצמה מרוצצת לו כל מוחו ומחשבתו. כי המדות המגונות מטרפין דעתו של אדם ומבלבלין את מוחו עד שאין לו ראש כלל.

ולהיפך 'בעד מצוה זורקין כים עם זהב', כי המצוה עצמה ירגיש בה נעילות יותר מזהב, כי הזהב לא ימלט מן הפגעים, או שיגנבו, או יגזלו הזהב ממנו, או שיפרד הוא מזהב. אבל הרכוש הטהור והמעלה שמשגיג מן שמירת המצוה לא ישללו ממנו בשום אופן, כי כל הרוחות שבעולם לא יזיזו אותו ממקומו.

וז"ש התורה: "את הפרכה אשר תשמעו", זה גופא היא "הפרכה אשר תשמעו" אל התורה ומשאמר הקב"ה דבר זה בסני, 'באותה שעה מפי עליון לא תצא הרעות והטוב', אין הכוונה, על הטובות שמרגיש בעוה"ב - כי טובות הן. ועל הרעות שמרגיש אחר המות - כי רעות הן. אלא המדובר הוא על הטובות והרעות שמרגיש בעוה"ז, שמתחלפות הרגשות הטוב והרע לפי מעשיו של האדם, כי אצל הצדיק גם הרעות המגיעות אליו בעוה"ז הוא מרגיש אותם לטובות.

ואצל הרשע גם הטובות שמגיעות אליו בעוה"ז, ע"י הגירוי שעושים במדותיו

נעשות לו לרועץ ורעות הם אצלו. ונמצא כי הרגשת הטוב והרע בעוה"ז, המעשים גרמו זאת ולא 'מפי עליון' הם. וכמאמר המדרש הנ"ל: 'מאליו הרעה באה על עושי הרעה והטובה באה על עושי הטובה', כי יש לברכות עם מעשה המצוה ולקללות עם מעשה העבירה, קשר טבעי. וצודק הפתגם להיפך: 'בעד עבירה סוקלין עם אבן ובעד מצוה זורקין כים זהב'.

וזה שאמר ר' חגי: 'ולא עוד שנתתי לכם שני דרכים, אלא שנכנסתי לפנים משורת הדין ואמרתי לכם 'יבחרת פתיים''. כי ע"פ דין, ההכרה במהות התורה, כי היא החיים והעדרה הוא המות, זה לבד די, שהמבקש ישים לב לבקש את דרך התורה. אלא לפי שידע הבורא כי יש מקום לטעות וגם ההכרה לא תוכל להועיל, לכן אמר: 'נכנסתי לפנים משורת הדין ואמרתי לכם 'יבחרת פתיים''.

שגם אם תבקש רק קיום התורה, בקיום גופא תוכל לטעות. וצריך אתה לבחור גם שם, כמ"ש חז"ל: 'זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשה לו סם המות' (יומא' עב.). ועוד אמרו (ירמיה כג): 'הלאו כה דברי פאש נאם ה' "זכה מאירה לו לא זכה שורפתו ביקודה'. ומכיון שכן הוא, צריך אתה לבחור בחיים. כלומר: בתוך החיים עצמם, כי יש מות בצורת חיים. ובעת הבחירה יסבור, כי חיים הם. ע"כ אמרתי: 'ובחרת פתיים' בתוך החיים.

והיינו דאמרי אינשי: כי מלך אחד שלח שר שלו למקום אסיפת שרים ממדינות שונות. וקודם נסיעתו ציוה לו שלא יכנס עם שר פלוני בהתחרות לתקוע עמו כף על שום דבר מהדברים! ושנה ושילש הדבר, עד כי חרה לשר מאד ואמר למלך: "הכי

לא יועיל לי בפעם אחת שתחזור ע"ז כמה פעמים?" א"ל המלך: "אעפ"כ אני אומר לך פעם רביעית, שלא תתן לו יד בדרך אסמכתא, על שום ענין שבעולם" וכה נפרד ממנו, בכואו שמה כעבור ימים אחדים בא אליו השר ההוא והציע לו לתקוע עמו יד בדבר מה ונזכר השר ציווי המלך ולא רצה וא"ל: "אעפ"כ, אני אומר לך שיש לך גבנונית ואני תקוע יד ליתן עשרה מליון אם לא אראה לפני כל אמיתת דברי".

כשמוע השר כי הוא מבטיח לתת עשרה מליון, על מה שהוא יודע כי הוא שוא ושקר, סבר בדעתו כי על ענין כזה לא עלה מעולם על דעת המלך לצוות שלא יתקע עמו יד, יען כי הוא ריוח ברור. והסכים בדעתו כי לא על זה ציוה המלך ותקע עמו יד. ואח"כ הפשיט את עצמו ערום והראה לפני כל כי אין לו גבנונית ולקח הכסף. כאשר בא בחזרה אל המלך סיפר לו כל הדברים האלה: "הוי! א"ל המלך: "שוטה שבעולם, הלא אמרתי לך כמה וכמה פעמים שלא תתקע עמו יד בשום אופן שבעולם וגם ע"ז ציויתי לך, הלא תדע כי הוא תקע עמי יד בעשרים מליון שיעיג שמה את השר שלי ערום לפני כל הבריות ובריוח שלך אתה הפסדתני כפלים".

כה ממש יקרה עם האדם, שהתורה ציותה לו כמה וכמה פעמים לבחור בחיים - בתוך החיים! והוא טועה בריוח מועט להפסיד כפל כפלים, בעת שנדמה לפניו, מות - בצורת חיים, הוא בוחר אותם מפני החיים ולסוף נופל על ידה מטה מטה. לכן צריך האדם לבחור הרבה בתוך החיים גופא ולנפות כל דבר בשבע נפות. (מדרגת האדם 'תקון המדות' פ"ב). ■

שבת מברכין אלול

'מודה בקנס ואחר כך באו עדים, פטור'

האדם בכל השנה מעלים עין ממצבו ומעונותיו אבל באלול אין זה הזמן להמשיך בשגרה

והנמשל הוא: האדם, בכל ימות השנה מעלים הוא עין ממצבו ומעונותיו ואינו חש לשוב בתשובה. אבל בהגיע ימי אלול שלפני ראש השנה, אין זה הזמן להעלים עין ולהמשיך בשגרה. אין אלה ימים של מה בכך, אלא חיי נפשות תלויים בהם ועליו להתאמץ בכל מאמצי כחו לשוב בתשובה ולקיים מצוות ולהרבות במעשים טובים לפני בא יום הדין הגדול והנורא, הוא ראש השנה ויקוים בנו: 'מודה בקנס ואחר כך באו עדים, פטור'. שאם התוודה על עונותיו לפני בא המקטרגים בראש השנה, יועילו לו הוידי לפטור לחיים טובים ולשלום. (מעם לועז', סוף פרשת 'כי תשא') ■

"אקריב את זנבי כדי להציל את חיי". הניף הלה קדרום וקצץ את הזנב. בא אחר ואמר: "רוצה אני לעקור את שניו, כי שמעתי, שאם תולים בצואר הילד מחרות משיני שועל, סגולה היא כנגד עין רעה". גחן ופתח את פי השועל והשועל הניח לו. נטל צבת ועקר את שיניו אחת לאחת ולא נאנח ולא נרתע. אמר: "אסכול הכל ולא אגלה שאני חי!" בא שלישי וקרא: "אפשוט את עור השועל ואתקין לי פרוה!" אזי אמר השועל לנפשו: "עתה אין זה דבר של מה בכך, אלא בכך תלויים חיי!" התנער וזנק וחש למצא מפלט.

כתב הגאון רבי יעקב כולי זצ"ל: אל יתראש אדם בהגיע ימים אלו. שאינם דברים של מה בכך, כי הענין נוגע לנפשות! משל למה הדבר דומה: לשועל שהגיה מן המדבר ומצא את שער חומת העיר פתוח. נכנס וחסף מנת בשר. החלו רודפים אחריו. רץ לשער העיר ומצאו נעול. והרודפים מתקרבים, עוד מעט ישיגוהו. מה עשה, השתרע ארצה והשים עצמו כמת. בא אדם אחד ואמר: "רוצה אני לקצוץ את זנבו, לעשות ממנו מטאטא, מקובלני כי בית שכבר במטאטא מזנב שועל, אין המזיקים שולטים בו". שמע השועל, לא נע ולא זע. אמר בלבו:

עלי הגיון

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"

איך יכול האדם לידע אם פעולתיו הן לטוב, או לרע

טובתו. וגם הקללה שהוא העצבות לאחר עשיית עבירה יכול להיות ג"כ שאינו טוב לו משום ד'אין השכינה שורה רק מתוך שמחה של מצוה' (ברכות' לא). וכמו ששמעתי בשם הצדיקים עה"פ (בראשית כב ה) **"ונשמתחיה ונשובה אליכם"** דהיינו: לעת עתה נעבוד רק את השי"ת בשמחה ואח"כ נעשה תשובה על העבר. וא"כ נוכל לומר שהכל הוא לרעה ח"ו. ולזה אמר ד' יתברך: **'לא לרעתם נתתי להם ברכות וקללות'** דהיינו: השמחה לאחר עשיית המצוה והעצבון לאחר העבירה, **'אלא להודיען אי זו דרך טובה שיבחרו אותה וכו' מניין? ממה שקרינו בענין: 'ראה אנכי נתן לפניכם' דהיינו: שתראו עין בעין איזו הוא דרך הטוב.** (אך פרי תבואה' עה"ת' להר' משה יצחק בלוטניק). ■

לפניכם היום ברכה וקללה שאתה בעצמך תוכל לראות אם טוב עשית כי **"את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם"** שיהיה לכם ברכה ושמחה אבל **"אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם"** יהיה לכם קללה ועצבון ודאגה ח"ו. ובוה יש לפרש ג"כ המדרש רבה (דב"ר ד א): **'אמר הקב"ה: "לא לרעתם נתתי להם ברכות וקללות, אלא להודיען אי זו דרך טובה שיבחרו אותה כדי שיטלו שכר. מניין? ממה שקרינו בענין: "ראה אנכי נתן לפניכם" וגו'.** דהנה לכאורה יש לומר דגם הטובה שהוא השמחה ששמח האדם לאחר המצוה אינו טוב לו משום שעיי"ז יכול להיות שמקבל שכרו בעו"הו כמו שאמרו (ברכות' נה:): **גבי אם שמח בחלום טוב ויכול להיות שעיי"כ יגרע**

דהנה מבואר בספר 'העקרים', שנפש האדם יכול לידע אחר עשיית איזה דבר אם טוב הוא, או רע ח"ו. דהיינו: הנפש מרגשת אח"כ שמחה בדבר או ידע שטוב עשה ואם לא יהיה כן אז בודאי לא טוב הדבר. ובזה אמרו (שבת' ל:): **לבקש הפסוק (קהלת ח טו): "ושבחתני אני את השמחה"** זו שמחה של מצוה. **"ולשמחה מה זה עשה"** (שם ב ב) זה שמחה שאינה של מצוה. דהיינו: אם לבו שמח לאחר המצוה, בידוע שהיא שמחה של מצוה כנ"ל כמבואר ב'אלשיך' ז"ל עה"פ (שמואל א כד ה): **"ניף לב דוד"** לאחר שכתר כנף בגדו של שאול וידע שאינו עושה מצוה והניח לו. וכדרך שאמרו (שבט מוסר' כה): **'רשעים מלאים חרשות'**. וזהו פירוש הפסוק: **'ראה אנכי נתן**

מחשבה

"השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה

שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיק האביון"

'הבן איש חי' מביא מוסר גדול על שני סוגי בני אדם המקיימים מצוות

- אוי, הנה מתקרבת לה שנת השמטה ועלי להפקיר את השדה לכל עני ואביון - **"וְרָעָה עֵינֶךָ בְּאָחִיקָה הָאֲבִיּוֹן"** אשר יכנס לכרמך ויאכל. ובלבד - התמרמרות חמורה!
והכתוב ממשיך, מהיכן נדע כי בלבד מסתרת דאגה רבה לנוכח שנת השמטה הקרבה ובאה, שהרי עדין לא הגיעה השמטה ואתה כבר מפסיק לגמול חסד עם בני אדם - **"ולא תתן לו"** כי אתה מהרהר: הנה מגיע הזמן שעני זה יכנס בשדה שלי וינהג בו מנהג בעלים, האם עלי לפרנס אותו כבר מעכשיו? ...
אולם, הדבורים הללו, לא רק שלא הביאו לך שום תועלת, שהרי ממילא תקיים את המצוה ומדוע אינך זוכה לפחות לשמוח בה. אך בנוסף לכך **"וְהָיָה כִּבְךָ חֶטָא"** חטא מלשון 'חסרון' גם קיום מצוות השביעית בפועל, לא תחשב לגבך מצוה מושלמת. (פניני הבן איש חי). ■

את מחשבתו הטובה ומעלה עליו כאילו קיימה מאז התחיל להתכונן אליה, בכל חושיו והרגשותיו. אולם זה שמתאונן בקרבו ומקיים את המצוה כאילו נכפה עליו (ולפעמים רק הסביבה והמשפחה מחייבות אותו לקיים מצות השמטה), אין ספק שגם בעת קבלת השכר, יזיקו לו מחשבותיו הלא טובות והלא מועילות.
וכן נפרש את הפסוק: **"השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך"** (טו ט) - פן תסתתר במחשבת הלב, מחשבה לא טובה, מחשבת **"בליעל"** - בלי-על. בלי שום תועלת. ו'על' מתפרש כ'תועלת', כך דרשו חז"ל על הפסוק: **"נאם הגביר הקם על"** (שמואל ב כג א) **"שהקים עולה של תשובה"**. ופירש רש"י: שהדרשה מיוסדת על המלה **"על"** שפירושה 'תועלת' (מועד קטן' טז: ||) מחשבת הבל זו, שאין בה שום מעלה ותועלת, **"לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה"**

התבוננות בעומק לשון הכתוב, תראה לנו את החשיבות הגדולה לגשת לקיום מצוות התורה, מתוך מחשבה נכונה. בהתקרב שנת השבע, שבה נצטוינו להפקיר את שדות הארץ לכל עני ואביון ולותר על כל פרי עמלנו, אנו מבחינים בשני סוגי בני אדם. יש מי שמשותקק אימתי תגיע לידו הזכות הנפלאה בקיום מצוות התלויות בארץ ולבו שמח על השנה המיוחדת המתקרבת ובאה, לעומת זאת, יש מי שאכן מוכן להכניע את עצמו ולקבל עליו את אזהרות התורה, אבל בתוך לבו פנימה, הוא מתאונן על המצוה הקשה העתידה לבוא ולבו צר עליו.
שני בני אדם הללו, למרות שבפועל שניהם מקיימים את הלכות שמטה לכל פרטיה ודקדוקיה, ברם רק הראשון יזכה לכל הטוב הצפון במצוה הנשגבה. ועוד לפני שקיים את המצוה, מצרף הקב"ה

וּנְתַצְתֶּם אֶת מִזְבְּחֹתֵם וּשְׂבָרְתֶם אֶת מִצְבְּתֵיכֶם וְאֲשַׁרְיֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאֲבֹדְתֶם אֶת שְׁמֵם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא

כל ד' מיתות כתובים באיבוד ע"ז

"וּנְתַצְתֶּם אֶת מִזְבְּחֹתֵם וּשְׂבָרְתֶם אֶת מִצְבְּתֵיכֶם וְאֲשַׁרְיֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאֲבֹדְתֶם אֶת שְׁמֵם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא" (יב ב)

כתב ה'הפלאה' (מובא בחת"ס): כל ד' מיתות כתובים באיבוד ע"ז. נתיצת מזבחות, היינו: **סקילה**. **נאשריהם תשרפון**, היינו: **שריפה**. **ופסילי אלקיהם תגדעון** היינו: **סייף שמתיו ראשו**. **נאבדתם את שמם**, לכנות לה שם או למחוק שמם, היינו: הוצאת רוח הטומאה השורה ע"י שם ע"ז וזה **חנק** שאינו אלא הוצאת רוח החיוני. (ועיין בחת"ס מש"כ להסביר סדר הקרא אליבא דר"ש שריפה חמורה).

"השמר לה פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תראה" (יב יג)

כתב הבעה"ט: **"עלתיך בכל מקום אשר תראה"** - **"ס"ת הכרמל**. **"בכל בגימטריא - אליהו**. רמז לאלהיה שיעלה עולות בהר הכרמל' (ועיין בסוף הספר בחלק נפלאות מתורת ה').

"כי בקש להדיחך מעל ה' אלקיך" (יג יא)

כתב ה'משך חכמה': **"מעל ה' הכאור עפ"י מה דאמרו (ברכות' ו): 'תפלין דמארי עלמא... וימי כעמף ישראל' (שמואל ב ז) כו', לכן המסית ישראל לעו"ג רוצה שיסורו מהיות תפארת להשי"ת ומהיות חקוקין לתפלו וזה 'מעל ה' אלקיך'".**

"יצאו אנשים בני בליעל מקרבה"

ללמוד תורה בישיבות. הגרא"מ שך זצ"ל היה מספר פעמים רבות מה שראה ב'פנקס' הקהילה דוילנא: שהגאון מוילנא עמל בעצמו בכדי ליסד חבורת משניות ו'עין יעקב' לבעלי הבתים בעיר ואת השעור הראשון הוא אמר בכבודו ובעצמו.

בספר 'הרב הדומה למלאך' מובא: שפעם בעת שביקר האדמו"ר ה'בית אברהם' מסלונים אצל הגר"ב מקמניץ, אמר לו: **"הרי חז"ל אומרים ש'גדול התלמוד שמביא לידי מעשה' (קדושין' מ:)**. ואני רואה אצל רבינו את ה'תלמוד' במלוא הדרו, אבל תמה אני מה עם ה'מעשה'?! ענה לו רבינו: **"השפיץ של המעשה זה ללמוד וללמד, העברת התורה מדור לדור והמשכת מסורת התורה ודרכי קנינה, זהו המעשה הכי גדול שיש"**.

מרגלא בפומיה, דברי הגמ' ב'קדושין' (מט:): **שדרשה על הפסוק (שיר השירים' ח): 'אחות לנו קטנה ושרים אין לה' זו עילם, שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד' והקשה: מה הכונה שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד, איך למדו שם, אם לא היו מלמדים?**

והסביר: שיש מושג של לומדי תורה המאירים את סביבותיהם וכולם מושפעים מאורם לטובה ללכת בדרכי התורה והיראה, לעומת זאת ישנם שאינם מאירים כל כך ואין המצוי בסביבתם מקבל שום השפעה רק מי שמעוניין ורוצה ומתאמץ לקבל מושפע לטובה.

והוסיף ואמר: מצב זה יכול היה להמשך בלי הפרעה בימים כתקונם, אמנם במצב של מלחמה כשנעים ונדים התושבים ממקום למקום, אז צריך לקבץ נדחי ישראל **"לבלתי ידח ממנו נדח"** (שמואל ב יד). וע"ז אמר הפסוק (שה"ש שם): **"מה נעשה לאחתנו ביום שידבר בך"**, בדורותינו שהמצב הוא מצב תמידי של מלחמה ברוחניות ועל כן צריך לפעול ולהשפיע.

פנינים לפרשה

"ראה אנכי... את הכרבה אשר תשמעו" (יא כז)

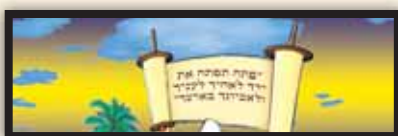
כתב רבינו יעקב בעל הטורים: **"את הכרבה אשר תשמעו" - "ס"ת - תורה שבזכות התורה יבואו הברכות**. וכמו שאמר הכתוב בפרשת 'בחקתי' (ויקרא כו): **"אם בחקתי תלכו ופירשי: 'שתהיו עמלים בתורה' ונתתי גשמיכם בעתם"**. בגמ' 'סנהדרין' (צח:): **מובא: 'שאלו תלמידיו את רבי אליעזר הגדול: 'מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח'?' אמר להם: 'יעסוק בתורה ובגמילות חסדים'.** דקדק רבינו ה'חפץ חיים' מלשון **'יעסוק בתורה'** שאמר להם רבי אליעזר הגדול, לשון עסק כונתו שירבה בתלמידים וירביץ תורה באופן שיתרבה כבוד שמים וגם שידבר עם קרוביו ושכניו ויזרום על למוד התורה ויבאר להם גדולת וחביבות התורה הק' ובוזה יתקיים גם כן גמילות חסד גדולה עד מאד.

ומסופר: שפעם התארח הגאון הגדול רבי ברוך בער לייבוביץ ראש ישיבת 'קמניץ' בוורשא. בליל שבת הגיע צבור רב בכדי להסתופף בצילו ולשמוע מאמרותיו. בין הדברים סיפר, שפעם שאל את ה'חפץ חיים' מדוע הוא נוסע בעצמו למכור ספריו ואינו יכול לשלוח שליחים כנהוג?

והשיב לי על כך במשל: בימים עברו כשהיה הפריץ הולך ליער לצוד חיות, היו באים איתו הרבה אנשים ומנגנים ככלי זמר ובאמת מה הרעש הגדול הלזה? הוא צד צבי או דב אחד, (ובאידיש: אער אט גיחאפט איין הרשע'לה און איין בערעל'ע) ובוזה רמז לי ה'חפץ חיים', כי מה שהוא נוסע בעיירות אינו רק בכדי למכור את הספרים, אלא גם בכדי לקרב יהודים על ידי דרשותיו בכל מקום לקרב ליהדות ולתורה ולגרום שישלחו בחורים

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

נדיחו את ישיבי עירם" (ג יד)

גדול הוא כח הרע, עד שיכולים מספר מועט של אנשים לצאת ולהריח יושבי עיר שלמה, עיר שלמה שנסחפת בתעמולתם השקרית של אותם אנשי בליעל, אולם עלינו לדעת כי אם את השקר אפשר להפיץ ולקבוע בלב האנשים, ק"ו בן בנו של ק"ו שאת האמת לאמיתה אפשר להפיץ ביתר שאת וביתר עוז ודבר זה מחייב כל אחד ואחד מאתנו לפעול ולהפעיל להפיץ את האמונה בחי העולמים להפיץ את שמירת המצוות כהלכה, בקרב כל יודעיו ומכיריו שכניו ואוהביו השונים בחן ובחסד וברחמים. בספר 'מאיר עיני ישראל' (עמוד 272) מביא מהגה"צ רבי מרדכי מנחם שואב זצ"ל - הצדיק מ'מאנסי', תלמידו המובהק של רבי ברוך בער ראש ישיבת 'קמניץ' ומקודם

אני הלכתי אצל תלמידי הישיבה לשעבר לאסוף כסף בכדי ליסד את הישיבות, חבר של אבי הלך מעיר לעיר לראות היכן צריך וראוי ליסד בה ישיבה ואבי קבל על עצמו את האחריות הכספית.

הם הגיעו לעיר אחת לשבות בה בשב"ק יחד עם הגה"צ רבי שלום איישישוקר זצ"ל מבחירי וחשובי תלמידי ה'חפץ חיים', רבי שלום דרש לפני הצבור דברי התעוררות בענין החזקת התורה ולמודה וביום ראשון הלכו זוג החברים מבית לבית לדרוש באנשי העיר מי יוכל לקבל על עצמו 'טעג' ואכן עלה בידם לבנות ישיבות קטנות בכמה וכמה מקומות. בדעתם היה ליסד עשרים ישיבות בחמש שנים, אולם בעוונותינו הרבים באו רשעי עולם והפסיקו ממלאכת הקדש, במבול הדמים שירד לעולם בגזירת חרבן אירופה. ■

מלומדי ישיבת מיר, שדבק כל חייו במרן ה'חפץ חיים' ובספריו, סיפר לתלמידיו לימים: "לאחר המלחמה העולמית הראשונה, גברה ידה של ההשכלה החילונית על היהדות הדתית ונתבטלו הישיבות, האידישיסטיען והקמוניסטיען החריבו את הצעירים, הכריזו אז ה'חפץ חיים' לכל בני הישיבות שיסעו לעיירות ולכפרים ליסד בהן ישיבות קטנות וכן עשו. גם ב'קמניץ' היתה קבוצה של בחורים ישובים שעשו 'ועד הרבצת תורה' ליסד ולהחזיק ישיבות קטנות בעיירות ובכפרים, לעשות רצון צדיק - מרן ה'חפץ חיים'. אבי ז"ל אסף כסף בשביל זה וגם

אמונה

"רק חזק לבלתי אכל הדם... לא תאכלנו... תשפכנו כמים"

מדוע מדמה התורה את הדם למים

ויתכוין האדם שאינו אוכלו מכח צוואתו יתברך ולא מכח שהוא נמאס אצלו בזה הנפש ניזונת ויחיה ע"כ. ויפורש בזה הפסוק (דברים ח): "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (יח ג) ר"ל: לא על הלחם הגשמי בלבד "יחיה האדם" אלא "על כל מוצא פי ה'" שאמר: את זה תאכלו ואת זה לא תאכלו יחיה האדם, גוף ונפש. ('יפתח יוסף') ■

מחמת שהקב"ה צוה עליך שלא לאוכלו. ובוזה חז"ל תרצו; מה שחקרו הפילוסופים לידע סיבת קיום הנפש בגוף ע"י אכילה ושתיה שאם האדם לא יאכל כמה ימים ימות ברעב ותצא נשמתו ממנו ואם יאכל לחם ומזון יחיה וזה שייך לגוף שהוא גשמי, אבל הנפש היא רוחנית ואינה בת אכילה ואין לה הנאה מזה כלל, ובמה היא חיה? ולפי האמור לעיל ניחא, שכאשר האדם לא יאכל דבר האסור

מקשים המפרשים: והלא הדם מותר בהנאה ולמה צריך שפיכה? וכן למה התורה מדמה שפיכת הדם למים? וכתבו לתרץ: ע"פ מה שאמרו חז"ל ('ספרא' 'קדושים'): 'אל יאמר האדם; אי אפשי בבשר חזיר! אלא יאמר; אפשי ואפשי, אבל מה אעשה, אבי שבשמים גזר עלי שלא לאכלו'. וזהו שדימה שפיכת הדם למים. ור"ל: שיהיה דומה בעיניך כאלו הוא מים זכים הטובים לשתיה ועכ"ז אתה שופכו

צדקה

"נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו"

לא כל נותן צדקה זוכה לברכת ה'

לומר; שלא תתן לו רק בפועל, שעה שלבך רע עליך. ואם תאמר מה איכפת והעני נהנה מאחר שאני נותן? לזאת הוא אומר "כי בגלל הדבר הזה", "הנה" בגימטריא - טוב, לומר אם תתן לו בלב טוב, "יברכה ה' אלקיך בכל מעשה ובכל משלח ידך", שתיים כנגד שתיים. (ליקוטי רבי משה יעקב עה"ת). ■

אותם. ויש בני אדם הנותנים צדקה לעניים מפני שאינם יכולים לומר: לא! כגון, שהם יושבים בחנות ומעות מונחות לפניהם. או אין דרכו לאמר, לא. ואם כן, כל אלה אינם בלב שלם. לזאת הוא אומר: "נתון תתן", רצונו לומר: שתי נתינות, האחת בלב והאחת בפועל, "ולא ירע לבבך בתתך לו", רצונו

כפל המילים, נראה שיש בני אדם, הנותנים צדקה מפני הבושה כגון שיש עשירים המנדבים מעיל לעניים זה כך וזה כך. וזה שאינו נותן עלול להיפגם בכבודו, לכך הוא נותן בעל כרחו מפני הבושה. ויש בני אדם הנותנים צדקה לעניים מפני התרעומת, כי הם מתיראים שמא יתרעמו עליהם העניים ויקללו

מה דין פרוזבול בערב ראש השנה אחר שקיעת החמה?

דספקא דרבנן לקולא, תלינן דאכתי יממא הוי ומהני לגבות חובותיו. וכן אם הלוח לוי בבין השמשות, תלינן דלילה הוא ואינו משמט, כי ספיקא דרבנן לקולא.

ומיהו נידון דידן עדיף טפי, שהרי כבר נתחייב לו בודאי וספקא אם שביעית שמטתו כשמסר מילי בביה"ש ואם כן הוי ליה ברי בחיובא וספקא בפרעון ושפיר גבי.

אך בשו"ת 'התעוררות תשובה' ח"ג (כג ב) כתב: מלוה שעשה פרוזבול בערב יו"ט בין השמשות, שהוא ספק יום, ספק לילה, אין צריך הלוחה לשלם לו חובו, ד'אפקעתא דמלכא הוא' ויכול הלוחה לומר: "אייתי ראייה שהיה עדין יום ואפרע לך" ו'המוציא מחבירו עליו הראיה'.

אבל, אם הלוחה מביא את החוב מעצמו למלוה, אין צריך המלוה לומר לו: "משמט אני", כמו שצריך לעשות בחוב אחר בלי פרוזבול, שאולי היה עדין יום ואינו משמט. וכיון דשמטה בזה"ז מדרבנן, הרי זה ספיקא דרבנן ולקולא.

ולפמש"כ לעיל נראה עיקר, שאם הלוחה מסרב לשלם, יש לכופו לפרוע חובו ולרדת לנכסיו, ככל חוב דעלמא וכמ"ש הראשונים הנ"ל לגבי 'המלוה את חבירו לעשר שנים', דלא אמרינן שיהיה קולא לנתבע מדין 'המוציא מחבירו עליו הראיה', כיון שאין שביעית בזה"ז אלא מדרבנן וספיקא דרבנן לקולא, (וכמו שסיים בהתעוררות תשובה עצמו לענין שא"צ לומר: "משמט אני") ומכ"ש שהוא ברי בחיובא וספקא בפרעון. ■

לילה, הרי יש לומר 'אוקי ממונא בחזקת מריה' ואינו יכול לגבות חובו מספק!

וכיוצא בזה כתב בשו"ת הרשב"ש (שפח) לגבי מחלוקת הרשב"א והרא"ש בדין מקומות שלא נהגו לכתוב פרוזבול, שלדעת הרשב"א הרי הם טועים ואין להגבותם. ולדעת הרא"ש הרי זה כאילו התנה המלוה עם הלוחה בשעת ההלואה 'על מנת שלא תשמטני בשביעית' ומותר לו לגבות חובו.

וכתב הרשב"ש: כיון שמחלוקת זו תליא באשלי רברבי וכיון שהלוחה תופס בממונו וזה רוצה להוציא מן המוחזק, אמרינן ליה: זיל אייתי ראייה דלאו הכי דינא הוא ואשלם לך!

ואם כן, גם כאן, כיון שהלוחה מוחזק בממונו, יכול הוא לומר למלוה הזה: מי אמר שמסירת דברים שעשית לא היה בלילה, לאחר שהשביעית כבר שמטתו. ואם אירע שנעשתה ההלואה בבין השמשות בצאת השנה השביעית ואין ידוע אם היתה ההלואה בלילה, שאז לא נשמט החוב או היתה ההלואה ביום, שאז נשמט החוב, כתב ה'מנחת חנוך' (תעז): 'הרי זה משמט', דספיקא דאיסורא הוא וגם ספיקא דממונא הוא.

אך הרמב"ן והריטב"א (מכות ג:) בדין המלוה לעשר שנים, כתבו: אף שיש ב' לשונות בגמרא, אם השביעית משמטתו, או לא, נקטינן להלכה שאינו משמט, כיון דשביעית בזמן הזה היא רק מדרבנן.

וכ"כ הרא"ש שם. (וכן פסקו להלכה הטוש"ע סז י).

וכתב מרן הב"י (סז) על דברי הרא"ש: וא"ת והא בספקא דממונא נקטינן קולא לנתבע ואילו הכא הוי קולא לתובע. ותירץ: שמטה - איסורא הוא ומקילין שלא תנהוג לשמט מספק, כיון שבזה"ז אינה אלא מדרבנן. וכיון שמעיקר הדין הוא צריך לשלם וכל השאלה היא רק לענין איסורא, אי נהגא שביעית בכה"ג, או לא, לכן נקטינן לקולא.

וגם הנידון כאן להא דמאי. ולכן, כל שמסר דבריו אפילו בבין השמשות, כיון

מערכת 'הברותא' מיוחד 5 'גנזי המלך'

שאלה: אדם ששכח לעשות פרוזבול בשנת השמיטה ונזכר בערב ראש השנה אחר שקיעת החמה ובתוך הזמן של בין השמשות מסר חובותיו לבית דין בעל פה בפני שני עדים, האם רשאי הוא לגבות חובותיו על סמך דבריו אלו, או לא?

תשובה: בשו"ת 'ביע אומר' (ה חו"מ ג) הביא את מה ששנינו במסכת 'גיטין' (לז): 'רבנן דבי רב אשי מסרי מלייהו להרדי' (ופרש"י: בלא כתיבת פרוזבול היו אומרים לחברים: 'הרי אתם ב"ד וחובי מסור לכם לגבותו כל זמן שארצה').

וכתב הרא"ש (שם יג): דסבירא להו כרב נחמן, שמשמע מדבריו, שאע"ג שלא כתב את הפרוזבול אלא אמר בעל פה - כמי שכתב דמי. וכן הוא בב"י חו"מ (סז) אליבא דהרא"ש.

וכתב בספר 'לחם יהודה' (רס"ח עד): שאמנם קודם 'רבנן דבי רב אשי' היו צריכים לכתוב פרוזבול ממש, אך לאחר שנתפשטה תקנת הפרוזבול, הקילו גם ב'מסירת מילי'. ע"ש.

אמנם, מרן הש"ע (סז כ) כתב: 'תלמידי חכמים שהלוו זה את זה ומסר דבריו לתלמידים ואמר: 'מוסרני לכם שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה', אין צריך לכתוב פרוזבול, מפני שהם יודעים ששמיטת כספים בזה"ז מדבריהם ובדבריהם בלבד היא נדחית'.

דהיינו: שהשו"ע סובר כהרמב"ם, שדוקא לתלמידי חכמים הותר למסור באמירה ולא לכל בני אדם. וה'חכמת אדם' ('שערי צדק' כא ו) כתב, שבדיעבד יכול למסור חובותיו אפילו שלא בפני עדים ושלא בפני ב"ד. ע"ש.

אך בנידון דידן, שלא מסר חובותיו אלא בבין השמשות, שהוא ספק יום ספק

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

שידוכים באמונה
 ומברכים בין שאלות

משרד שידוכים למגזר החרדי והדתי לאומי

רוצים שנעזר לכם לאנצ'א את ציון וצנכד?
 רוצים שנברר הרהר פריטק לאנצ'א?

הרשותנו נציגים רהיק
 הרחה האלי יעילים ונאריק
 טיעסו הכל כדי שתהיו אחריק

פי אצלנו הסיד אסדכס האמונה
 אפריטק והצדקים

1599-500-811

לפרסום צלצל
03-6762226

להשכרה זכות ציבורית
למונית (מס' ירוק)
לנהג שומר שבת בלבד
0522645400

למכירה מונית
 פביה 2007 מצב מצוין,
 מחירון 35.000 ק"מ
 טיפולים בחברה בלבד
052-2645400

שעורי נ"ט

052-7631247

ראש השנה
עם "אוצרות חיים"
במלון 'אריסטון' בטבריה

בתאריך כט' אלול-ב' תשרי ימים שני-רביעי
 (29/9/08-01/10/08) למנינם)

בהשתתפות:
 הרב ישראל נח ברגר שליט"א
 הפייטן דוד שלמה שירה הי"ו
 ועוד רב חשוב
לנשים:
 הרבנית שושנה מלול
 פעילות עניפה לילדים

גלאט כושר
משגיח צמוד
שמיטה לחומרה
בשרים הרב לנדא

ברכת שחיה
בשעות נפרדות

מס' המקומות מוגבל

לפרטים "אוצרות חיים":
050-3131740 03-6880091

יעמדו על הברכה

- אליהו יהודה בן רוזה שושנה
שיתחזק ויתחזר בתשובה שלמה
- ראובן בן ורדה וננה בת נטלה
(רחל) להצלחה בזוג ובקרוב
ברוחניות בלי עיכובים
- עניב אור בת אלישבע
לירה קלה, פרנסה בשפע ובקלות
- מאריקו בן אלידה
יזכה לעלות ארצה
עם כל משפחתו בקרוב
- סטפאנו בן פראנקה
יצליח בכל עסקיו
- עמית ופרץ בני ענבל
יעל, נתאי ואבישי בני הוריה
שיגדלו לתורה מצוות ומעש"ט

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב **אורי יצחק**

זכאי
"חי כפליים"
40%
הנחה!!!

ביום רביעי י' אלול 10.09.08
יציאה בשעה 7:30 בדיוק

הרצליה, כפר סבא, רעננה - גב' סימה זגוג 09-9558033 / 050-9558033
 אלעד - גב' יהודית סופר 052-4730519
 ראש העין - בשרי שמעיה 054-5223907
 רחובות והסביבה - סיבוני סיגל 050-4341306

הסעות יצאו גם מירושלים
ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק טל: 03-6777779

בירה, לחיים ולבריאות

חכמינו ז"ל וגדולי רבותינו, מהרמב"ם ועד פוסקי דורנו, הצביעו על סגולותיו הבריאותיות של משקה הבירה "מי שעורים" בלשונם.

מחקרים מהעולם מוכיחים כי צריכה מתונה של בירה (כוס ליום) תורמת למגוון תועלות בריאותיות:

« מסייעת בהפחתת הסיכוי ללקות במחלות לב וכלי דם

« מסייעת בהפחתת הסיכוי לחלות בסוכרת

« משפרת את התפקוד הקוגניטיבי (מסייעת לזיכרון) בקרב מבוגרים

« אינה גורמת להשמנה

Carlsberg

